

Κύριε Λυγερέ, στη διάλεξή σας, που παρακολούθησα στη Θεσσαλονίκη, μου έκανε ιδιαίτερη εντύπωση η ανάλυσή σας για τη διάταξη και τις αντιδράσεις των ανθρώπων που βρίσκονται συγκεντρωμένοι σε ένα χώρο. Αναφέρατε μάλιστα το παράδειγμα της μυρμηγκοφωλιάς. Πιστεύετε ότι εμείς οι άνθρωποι συμπεριφερόμαστε παρόμοια, τόσο δηλαδή μηχανικά και προβλέψιμα;

Αντιθέτως, το παράδειγμα που χρησιμοποιήσαμε και στο χώρο και στο χρόνο της διάλεξης είναι ότι δεν έχουμε ανάγκη να κοιτάξουμε τη μονάδα όταν καταλαβαίνουμε την ομάδα. Δεν είναι απλώς μία εφαρμογή της Μοναδολογίας του Λάιμπνιτς.

Η ιδέα είναι ότι το στοιχείο ανήκει σ' ένα σύνολο, η μονάδα σε μια ομάδα και όταν έχουμε μια συνολική και ομαδική προσέγγιση, μπορούμε να προβλέψουμε γενικά νοητικά σχήματα της στρατηγικής που ακολουθεί το συγκρότημα και όχι απαραίτητα το στοιχείο ή η μονάδα. Άρα σε τοπικό επίπεδο, θα μπορούσαμε να πούμε ότι δεν υπάρχει προβλεψιμότητα.

Όμως σε ψηλότερο επίπεδο και πιο γενικό, μπορούμε να προβλέψουμε γενικές κατευθυντήριες γραμμές που μας επιτρέπουν όχι μόνο να προβλέψουμε αλλά στην ουσία να δούμε το μέλλον.

Η προβλεψιμότητα του μέλλοντος μπορεί να φαίνεται μία ουτοπία για πολλούς. Δεν πρέπει, όμως, να ξεχνάμε ότι η νοημοσύνη είναι εγκλωβισμένο μέλλον μέσα στο παρελθόν. Κατά συνέπεια, της είναι πολύ πιο εύκολο να κάνει αυτό που οι άλλοι ονομάζουν πρόβλεψη και δεν είναι παρά το όραμα.

Έχει κάποια σχέση με το συγκεκριμένο θέμα η λεγόμενη επιστήμη της Κοινωνικής Μηχανικής (Social Engineering); Πιστεύετε πως είναι πιθανό κάποιες από τις αρχές της να εφαρμόζονται ήδη;

Ναι, αυτό είναι σχεδόν αναπόφευκτο, διότι η Κοινωνική Μηχανική απλώς χρησιμοποιεί έννοιες που έχουμε στη Στατιστική Μηχανική. Προσπαθεί να τις εφαρμόσει σ' ένα κοινωνικό σύνολο και όπως η κοινωνία είναι φτιαγμένη για να λειτουργεί με μεγάλες μάζες, είναι αναμενόμενο να μπορούμε να έχουμε προβλέψεις και να υπάρχουν τέτοιες ανάγκες όπως σε μεγάλες εταιρείες ή σε κράτη.

Έτσι εφαρμόζουν αυτά τα νοητικά σχήματα για να μπορούν να καθοδηγούν, να χειραγωγούν και να εκμεταλλευτούν έναν πληθυσμό χωρίς να έχουν ανάγκη να τον κατανοούν. Κι εδώ βλέπουμε πού υπάρχει μια διαχωριστική γραμμή μεταξύ κοινωνίας και ανθρωπότητας. Η κοινωνία βασίζεται σε άτομα που λειτουργούν μαζικά, η ανθρωπότητα βασίζεται σε ανθρώπους οι οποίοι είναι σπάνιοι. Κατά συνέπεια η εξέλιξη της ανθρωπότητας είναι πολύ πιο δύσκολη όσον αφορά στην προβλεψιμότητα παρά η στατικότητα της κοινωνίας που παραμένει ένα συντηρητικό σύστημα.

Οι άνθρωποι λειτουργούν ως αναρχικά στοιχεία σ' ένα πλαίσιο δικτατορίας. Είναι εμπόδια για το σύστημα διότι είναι στίγματα ανθρωπιάς. Και η μνήμη τους είναι ένα κομμάτι ανθρωπότητας μέσα στη νοημοσύνη τους. Γι' αυτόν το λόγο, η τελευταία είναι τόσο επικίνδυνη για την κοινωνία διότι είναι εξ ουσίας απρόβλεπτη για την εξουσία.